

2. Prioriteringarna för utvecklingssamarbetet i grova drag enligt punkt 1 och mer i detalj enligt de olika kapitlen i detta avtal ska genomföras enligt bestämmelserna i artikel 7.

3. Parterna är eniga om fördelarna med en regional utvecklingsfond som företräder samtliga Cariforum-staters intressen och som kan mobilisera och överföra utvecklingsresurser knutna till avtalet om ekonomiskt partnerskap från EUF och andra potentiella givare. Cariforum-staterna ska i detta hänseende sträva efter att inrätta en sådan fond inom två år efter det att avtalet undertecknats.

Del II – Handel och handelsrelaterade frågor

Avdelning I – Varuhandel

Kapitel 1 – Tullar

Artikel 9 – Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel ska gälla för alla varor med ursprung i Europeiska gemenskapen eller någon Cariforum-stat⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Varor och produkter ska anses ha samma betydelse, såvida inte annat uttryckligen anges.

Artikel 10 – Ursprungsregler

Med *med ursprung* i avses i detta kapitel sådana varor som uppfyller ursprungsreglerna i protokoll I. Inom fem år efter det att detta avtal trätt i kraft ska parterna se över bestämmelserna i protokoll I i syfte att ytterligare förenkla begreppen och metoderna för att fastställa ursprunget mot bakgrund av Cariforum-staternas utvecklingsbehov. Vid denna översyn ska parterna beakta utvecklingen av tekniker, produktionsprocesser och alla andra faktorer som kan medföra att bestämmelserna i protokoll I behöver ändras. Varje sådan ändring ska göras genom ett beslut av det gemensamma Cariforum-EG-rådet.

Artikel 11 – Tullar

Med tull avses varje form av tull eller annan avgift, inbegripet varje form av extraskatt eller annan extraavgift, som påförs i samband med import eller export av varor, med undantag av

- a) inhemska skatter och andra inhemska avgifter som påförs i enlighet med artikel 27,
- b) antidumpings-, utjämnings- eller skyddsåtgärder som vidtas i enlighet med kapitel 2 i denna avdelning,
- c) andra avgifter som påförts i enlighet med artikel 13.

Artikel 12 – Klassificering av varor

Klassificeringen av de varor som omfattas av detta avtal ska vara den i systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering (*HS*) i överensstämmelse med de klassificeringsbestämmelser som gäller för det systemet. Den särskilda kommitté för tullsamarbete och handelslättnader som anges i artikel 36 ska behandla alla eventuella frågor om varuklassificeringen som uppstår vid tillämpningen av detta avtal.

Artikel 13 – Avgifter

De avgifter som avses i artikel 11 ska till sitt belopp vara begränsade till den ungefärliga kostnaden för tillhandahållna tjänster och får inte utgöra ett indirekt skydd för inhemska produkter eller en beskattning av import eller export för fiskala ändamål. De får inte överstiga det verkliga värdet på de tillhandahållna tjänsterna. Några avgifter får inte tas ut för konsulära tjänster.

Artikel 14 – Avskaffande av exporttullar på varor med ursprungsstatus

1. Exporttullar ska inte påföras varor med ursprung i Cariforum-staterna som importerats till gemenskapen och vice versa.

2. Utan hinder av vad som sägs i punkt 1 ska de avtalslutande Cariforum-stater som anges i bilaga I avskaffa de exporttullar som anges i den bilagan senast tre år efter att detta avtal undertecknats.

Artikel 15 – Importtullar på varor med ursprung i Cariforum-staterna

Varor med ursprung i Cariforum-staterna ska importeras tullfritt till gemenskapen, med undantag för de varor och enligt de villkor som anges i bilaga II.

Artikel 16 – Importtullar på varor med ursprung i gemenskapen

1. Tullarna på varor med ursprung i gemenskapen får vid import till Cariforum-staterna inte överskrida de som anges i bilaga III.

2. Varor med ursprung i gemenskapen ska vid import till Cariforum-staterna vara befriade från alla sådana tullar som avses i artikel 11, med undantag för dem som är förtecknade i bilaga III.

3. Under tio år efter det att detta avtal undertecknats får Cariforum-staterna fortsätta att tillämpa alla sådana tullar som avses i artikel 11 utom de som förtecknas i bilaga III på importerade varor med ursprung i gemenskapen, under förutsättning att varan i fråga var belagd med dessa tullar när detta avtal undertecknades, och att likadana varor som importeras från alla andra länder beläggs med samma tull.

4. Under de sju första åren efter det att detta avtal undertecknats ska de avtalslutande Cariforum-staterna inte vara tvungna att påbörja någon utfasning av andra tullar än de som förtecknas i bilaga III och avses i punkt 2. Denna process ska åtföljas av de nödvändiga skattereformer som föreskrivs i artikel 22.

5. För att garantera öppenhet och insyn ska sådana tullar anmälas till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté inom sex månader efter det att detta avtal har undertecknats. Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté ska också underrättas snarast om sådana tullar avskaffas.

6. Om importen av en viss vara är förknippad med stora svårigheter får Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté besluta att se över tidsplanen för sänkningarna och avvecklingen av tullarna i syfte att eventuellt ändra tidsplanen. Sådana eventuella ändringar får inte medföra att fristerna i den tidsplan för vilken översyn har begärts förlängs för den berörda varan så att de överskrider den maximala övergångsperioden för sänkta eller avvecklade tullar på den varan enligt bilaga III. Om Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté inte har fattat beslut inom 30 dagar räknat från en begäran att se över tidsplanen, får Cariforum-staterna tillfälligt upphäva tidsplanen för en period som inte får överstiga ett år.

Artikel 17 – Ändrade tullåtaganden

Mot bakgrund av de särskilda utvecklingsbehoven i Antigua och Barbuda, Belize, Samväldet Dominica, Grenada, Republiken Guyana, Republiken Haiti, Saint Kitts och Nevis, Saint Lucia samt Saint Vincent och Grenadinerna, får parterna i Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté besluta att ändra nivån på tullarna i bilaga III, som får tillämpas på varor med ursprung i gemenskapen då de importeras till Cariforum-staterna. Parterna ska se till att sådana ändringar inte medför att detta avtal inte längre är förenligt med bestämmelserna i artikel XXIV i Gattavtalet från 1994. Parterna får vid behov också besluta att samtidigt justera tullåtagandena enligt bilaga III och i fråga om andra varor som importeras från gemenskapen.

Artikel 18 – Rörlighet för varor

Parterna ställer sig bakom målet att tullar endast ska tas ut en gång på varor med ursprungsstatus som importeras till gemenskapen eller till de avtalsslutande Cariforum-staterna. Innan de ordningar som krävs för att uppnå detta mål är på plats ska de avtalsslutande Cariforum-staterna göra sitt yttersta i detta hänseende. Gemenskapen ska ge det tekniska bistånd som behövs för att målet ska uppnås.

Artikel 19 – Förmånligare behandling genom frihandelsavtal

1. För de frågor som omfattas av detta kapitel ska gemenskapen bevilja Cariforum-staterna sådan förmånligare behandling som följer av att gemenskapen blir part i ett frihandelsavtal med tredje part sedan detta avtal undertecknats.

2. För de frågor som omfattas av detta kapitel ska Cariforumstaterna eller enskilda avtalsslutande Cariforum-stater bevilja gemenskapen sådan förmånligare behandling som följer av att Cariforum-staterna eller enskilda avtalsslutande Cariforum-stater blir part i ett frihandelsavtal med någon betydande handelsekonomi sedan detta avtal undertecknats.

3. Bestämmelserna i detta kapitel ska inte innebära någon skyldighet för gemenskapen eller någon av de avtalsslutande Cariforum-staterna att ömsesidigt utvidga eventuella förmånsbehandlingar som gäller till följd av att gemenskapen eller någon avtalsslutande Cariforum-stat är part i ett frihandelsavtal med tredje part när detta avtal undertecknas.

4. Med *betydande handelsekonomi* avses i denna artikel varje utvecklat land, eller ett land eller territorium som under året innan det frihandelsavtal som avses i punkt 2 trädde i kraft stod för mer än en (1) procent av varuexporten i världen, eller en grupp av länder som agerar individuellt, kollektivt eller genom ett frihandelsavtal och som under året innan det frihandelsavtal som avses i punkt 2 trädde i kraft tillsammans stod för mer än en och en halv (1,5) procent av varuexporten i världen ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ För denna beräkning ska officiella uppgifter från WTO om de främsta varuexportörerna på världsmarknaden (utom handel inom EU) användas.

5. Om en avtalsslutande Cariforum-stat ansluter sig till ett sådant frihandelsavtal med tredje part som avses i punkt 2 och ett sådant frihandelsavtal innebär att denna tredje part får förmånligare behandling än vad Cariforum-staten ger gemenskapen enligt detta avtal, ska parterna inleda samråd. Parterna får besluta om den berörda avtalsslutande Cariforum-staten har rätt att neka gemenskapen den förmånligare behandling som ges enligt frihandelsavtalet. Det gemensamma Cariforum-EG-rådet får vidta de åtgärder som krävs för att anpassa bestämmelserna i detta avtal.

Artikel 20 – Särskilda bestämmelser om administrativt samarbete

1. Parterna är överens om att administrativt samarbete är av största vikt för tillämpning och kontroll av den förmånsbehandling som beviljas enligt denna avdelning och understryker sin beslutsamhet att bekämpa oegentligheter och bedrägeri i samband med tull och tullfrågor.

2. Om någon part eller avtalsslutande Cariforum-stat på grundval av objektiva uppgifter har konstaterat bristande administrativt samarbete eller en oegentlighet eller ett bedrägeri, får den tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen av den eller de berörda produkterna i enlighet med denna artikel.

3. Vid tillämpningen av denna artikel ska med bristande administrativt samarbete avses bl.a.

a) att skyldigheten att kontrollera den berörda produktens eller de berörda produkternas ursprungsstatus upprepade gånger åsidosätts,

b) att kontroll i efterhand av ursprungsintyg eller meddelande av kontrollresultaten upprepade gånger nekas eller otillbörligen fördröjs,

c) att tillstånd att, inom ramen för det administrativa samarbetet, på plats kontrollera äktheten av handlingar eller riktigheten av uppgifter som är av betydelse för att kunna bevilja den berörda förmånsbehandlingen upprepade gånger nekans eller otillbörligen fördröjs.

Vid tillämpning av denna artikel får det fastställas att oegentligheter eller bedrägeri föreligger bl.a. om varuimporten snabbt och utan tillfredsställande förklaring ökar så, att den överstiger den andra partens normala produktionsnivå och exportkapacitet och det finns objektiva upplysningar om oegentligheter eller bedrägeri i detta sammanhang.

4. Förmånsbehandlingen får inställas tillfälligt under följande förutsättningar:

a) Den part eller avtalsslutande Cariforum-stat som på grundval av objektiva uppgifter konstaterat bristande administrativt samarbete eller en oegentlighet eller ett bedrägeri ska utan otillbörligt dröjsmål anmäla detta till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté tillsammans med de objektiva uppgifterna och, på grundval av alla relevanta upplysningar och vad som objektivt konstaterats, inleda samråd i Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté i syfte att finna en för båda parter godtagbar lösning.

b) Om parterna har inlett sådant samråd i Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté men inte kunnat enas om en godtagbar lösning inom tre månader efter anmälan, får den berörda parten eller avtalsslutande Cariforum-staten tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen av den eller de berörda produkterna. Åtgärden ska anmälas till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté utan otillbörligt dröjsmål.

c) Ett tillfälligt avbrytande enligt denna artikel får inte gå utöver vad som krävs för att skydda den berörda partens eller den avtalsslutande Cariforum-statens ekonomiska intressen. Det får gälla under en period av högst sex månader, som dock får förlängas. Beslut om att tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen ska omedelbart efter antagandet anmälas till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté. Det ska regelbundet tas upp till behandling i den kommittén, särskilt i syfte att få det upphävt så snart som förutsättningarna för dess tillämpning inte längre föreligger.

5. Samtidigt med anmälan till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté enligt punkt 4 a ska den berörda parten eller den avtalsslutande Cariforum-staten offentliggöra ett meddelande till importörer i sin officiella tidning. Där ska det anges att ett bristande administrativt samarbete eller en oegentlighet eller ett bedrägeri har konstaterats för den berörda produkten på grundval av objektiva uppgifter.

Artikel 20a

För att hjälpa parterna att finna en godtagbar lösning på de förhållanden som avses i artikel 20.2 får den part eller den avtalsslutande Cariforum-stat som anmäls till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté även anlita en medlare enligt bestämmelserna i artikel 205.2–205.5. Medlarens yttrande ska anmälas inom den tremånadersperiod som avses i artikel 20.4 b.

Artikel 21 – Behandling av administrativa fel

Om de behöriga myndigheterna gör ett misstag vid sin hantering av exportförmånsordningen, särskilt vid tillämpningen av protokoll I, och misstaget får konsekvenser när det gäller importtullar, får den part som drabbas av dessa konsekvenser begära att Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté undersöker möjligheterna att vidta lämpliga åtgärder för att råda bot på situationen.

Artikel 22 – Samarbete

1. Parterna erkänner vikten av samarbete för att förbättra skatteförvaltningen och skatteuppbörden.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 7 är parterna överens om att samarbeta och stödja varandra genom

a) tekniskt bistånd i fråga om skattereformer för att minska beroendet av tullar och andra avgifter till förmån för andra former av indirekta skatter, och

b) kapacitets- och institutionsuppbyggnad för de åtgärder som anges i led a.

Kapitel 2 – Handelspolitiska skyddsåtgärder

Artikel 23 – Antidumpnings- och utjämningsåtgärder

1. Enligt bestämmelserna i denna artikel ska ingenting i detta avtal förhindra gemenskapen eller de avtalsslutande Cariforum-staterna, enskilt eller gemensamt, från att anta antidumpnings- och utjämningsåtgärder i enlighet med relevanta WTO-avtal. Vid tillämpningen av denna artikel ska ursprunget fastställas i enlighet med parternas eller de avtalsslutande Cariforum-staternas ursprungsregler som inte medför förmånsbehandling.

2. Innan slutgiltiga antidumpnings- och utjämningsåtgärder införs på produkter som importeras från Cariforum-staterna ska gemenskapen överväga möjligheten med konstruktiva lösningar enligt relevanta WTO-avtal.

3. Om en myndighet på regional eller lägre nivå har vidtagit en antidumpnings- eller utjämningsåtgärd för två eller fler avtalsslutande Cariforum-stater ska det finnas ett enda forum för rättslig prövning, inklusive överklaganden.

4. En avtalsslutande Cariforum-stat får inte tillämpa någon antidumpnings- eller utjämningsåtgärd på en produkt som omfattas av en regional eller subregional åtgärd. På motsvarande sätt ska Cariforum-staterna se till att en regional eller subregional åtgärd som införts för en produkt inte gäller för en avtalsslutande Cariforum-stat som redan tillämpar en sådan åtgärd på produkten.

5. Innan gemenskapen påbörjar en eventuell utredning ska den underrätta de exporterande avtalsslutande Cariforum-staterna om att den mottagit ett väl underbyggt klagomål.

6. Bestämmelserna i denna artikel ska gälla för alla utredningar som påbörjas efter att detta avtal trätt i kraft.

7. Bestämmelserna i denna artikel ska inte omfattas av detta avtals bestämmelser om tvistlösning.

Artikel 24 – Multilaterala skyddsåtgärder

1. Enligt bestämmelserna i denna artikel ska ingenting i detta avtal förhindra de avtalsslutande Cariforum-staterna och gemenskapen från att anta åtgärder i enlighet med artikel XIX i allmänna tull- och handelsavtalet från 1994, WTO-avtalet om skyddsåtgärder eller artikel 5 i avtalet om jordbruk, bilaga till Marrakechavtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen. Vid tillämpningen av denna artikel ska ursprunget fastställas i enlighet med parternas eller de avtalsslutande Cariforum-staternas ursprungsregler som inte medför förmånsbehandling.

2. Trots vad som sägs i punkt 1 ska gemenskapen mot bakgrund av de övergripande utvecklingsmålen i detta avtal och med tanke på Cariforum-staternas små ekonomier inte låta import från Cariforum-staterna omfattas av eventuella åtgärder som vidtas i enlighet med artikel XIX i Gatt-avtalet från 1994, WTO-avtalet om skyddsåtgärder och artikel 5 i avtalet om jordbruk.

3. Bestämmelserna i punkt 2 ska gälla under fem år från den dag då avtalet träder i kraft. Senast 120 dagar innan denna tidsperiod löper ut ska det gemensamma Cariforum-EG-rådet se över hur bestämmelserna fungerar mot bakgrund av Cariforum-staternas utvecklingsbehov, i syfte att avgöra om de ska tillämpas under ytterligare en tid.

4. Bestämmelserna i punkt 1 ska inte omfattas av detta avtals bestämmelser om tvistlösning.

Artikel 25 – Skydds klausul

1. Trots vad som sägs i artikel 24 får en part efter att ha undersökt alternativa lösningar vidta tidsbegränsade skyddsåtgärder som avviker från bestämmelserna i artikel 15 eller artikel 16, på de villkor och i enlighet med de förfaranden som fastställs i den här artikeln.

2. Sådana skyddsåtgärder som avses i punkt 1 får vidtas om importen av en produkt med ursprung i den ena parten till den andra partens territorium ökar så mycket och sker under sådana förhållanden att den förorsakar eller riskerar att förorsaka

a) allvarlig skada för inhemska producenter av likadana eller direkt konkurrerande produkter på den importerande partens territorium, eller

b) störningar i en sektor av ekonomin, särskilt om dessa störningar orsakar betydande samhällsproblem eller svårigheter som skulle kunna leda till en allvarlig försämring av den importerande partens ekonomiska situation, eller

c) störningar på marknaderna för likadana eller direkt konkurrerande jordbruksprodukter⁽¹⁾ eller i de mekanismer som reglerar dessa marknader.

⁽¹⁾ I denna artikel avses med jordbruksprodukter de produkter som omfattas av bilaga I till WTO-avtalet om jordbruk.

3. De skyddsåtgärder som avses i denna artikel ska inte gå utöver vad som krävs för att förhindra eller avhjälpa den allvarliga skada eller störning som avses i punkt 2. Den importerande partens skyddsåtgärder får endast utgöras av en eller flera av följande:

a) Ett upphävande av en tidigare sänkning av importtullen för den berörda produkten enligt vad som föreskrivs i detta avtal.

b) En höjning av tullen på den berörda produkten upp till en nivå som inte överstiger den tull som tillämpas på andra WTO-medlemmar.

c) Införande av tullkvoter för den berörda produkten.

4. Om importen av en produkt som har sitt ursprung i en eller flera avtalsslutande Cariforum-stater ökar så mycket och sker under sådana förhållanden att den förorsakar eller riskerar att förorsaka någon av situationerna i punkt 2 a, b eller c för ett eller flera av gemenskapens yttersta randområden, får gemenskapen, utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1–3, vidta kontroll- eller skyddsåtgärder begränsade till den eller de berörda regionerna i enlighet med förfarandena i punkterna 6–9.

5. a) Om importen av en produkt som har sitt ursprung i gemenskapen ökar så mycket och sker under sådana förhållanden att den förorsakar eller riskerar att förorsaka någon av situationerna i punkt 2 a, b eller c för en avtalsslutande Cariforum-stat, får den avtalsslutande Cariforum-staten i fråga, utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1–3, vidta kontroll- eller skyddsåtgärder begränsade till det egna territoriet i enlighet med förfarandena i punkterna 6–9.

b) En avtalsslutande Cariforum-stat får vidta skyddsåtgärder om en produkt med ursprung i gemenskapen importeras i sådana ökade mängder och under sådana förhållanden att det orsakar störningar eller riskerar att orsaka störningar i en industri under utveckling som tillverkar varor av samma eller direkt konkurrerande slag. Denna bestämmelse gäller bara under tio år från att detta avtal trätt i kraft. Åtgärder måste vidtas i enlighet med förfarandena i punkterna 6–9.

6. a) De skyddsåtgärder som avses i denna artikel ska endast upprätthållas så länge som krävs för att förhindra eller avhjälpa sådan allvarlig skada eller störningar som anges i punkterna 2, 4 och 5.

b) Sådana skyddsåtgärder som avses i denna artikel får inte användas under längre tid än två år. Om de omständigheter som föranledde införandet av skyddsåtgärder fortsätter att råda får åtgärderna förlängas med ytterligare högst två år. Skyddsåtgärder som Cariforum-staterna eller en avtalsslutande Cariforum-stat vidtar, eller åtgärder som gemenskapen vidtar och som är begränsade till ett eller flera av dess yttersta randområden, får emellertid tillämpas under högst fyra år och får förlängas med ytterligare högst fyra år om de omständigheter som föranledde införandet av skyddsåtgärderna fortsätter att råda.

c) För sådana skyddsåtgärder enligt denna artikel som vidtas under längre tid än ett år ska det finnas tydliga bestämmelser om en stegvis avveckling som ska vara slutförd senast när åtgärdernas giltighetstid löper ut.

d) Om en produkt tidigare varit föremål för en sådan skyddsåtgärd som avses i denna artikel får någon ny skyddsåtgärd inte tillämpas på importen av denna produkt under en period av minst ett år från det att den första åtgärden upphört att gälla.

7. Vid tillämpning av punkterna 1–6 ska följande gälla:

a) Om en part anser att någon av omständigheterna i punkterna 2, 4 eller 5 råder ska den genast hänskjuta ärendet till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté för prövning.

b) Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté får avge rekommendationer för att åtgärda situationen. Om Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté inte har avgett några rekommendationer för att åtgärda situationen, eller om ingen annan tillfredsställande lösning funnits inom 30 dagar efter att ärendet hänskjutits till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté, får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder i enlighet med denna artikel för att råda bot på situationen.

c) Innan den berörda parten eller avtalsslutande Cariforum-staten vidtar några sådana åtgärder som föreskrivs enligt denna artikel, eller snarast möjligt i de fall punkt 8 är tillämplig, ska de förse Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté med alla relevanta upplysningar som behövs för en ingående granskning av situationen i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning.

d) Vid valet av skyddsåtgärder enligt denna artikel ska i första hand de åtgärder väljas som minst stör avtalets tillämpning.

e) Alla skyddsåtgärder som vidtas enligt denna artikel ska omedelbart anmälas till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté och bli föremål för regelbundet samråd inom kommittén, särskilt i syfte att fastställa en tidsplan för avskaffande av åtgärderna så snart som omständigheterna tillåter det.

8. Om det på grund av exceptionella omständigheter krävs ett omedelbart ingripande, får den importerande parten, som kan vara antingen gemenskapen, Cariforum-staterna eller en avtalsslutande Cariforum-stat, provisoriskt vidta de åtgärder som avses i punkterna 3, 4 och/eller 5 utan att kraven i punkt 7 behöver uppfyllas. Ett sådant ingripande får göras under högst 180 dagar om åtgärderna vidtas av gemenskapen och 200 dagar om åtgärderna vidtas av Cariforum-staterna eller en avtalsslutande Cariforum-stat, eller om åtgärderna som vidtas av gemenskapen är begränsade till ett eller flera av de yttersta randområdena. Varaktigheten av varje sådan provisorisk åtgärd ska räknas som en del av den ursprungliga perioden och eventuella förlängningar enligt punkt 6. Om sådana provisoriska åtgärder vidtas ska alla inblandade parter intressen beaktas. Den importerande parten ska omgående underrätta den andra parten och hänskjuta ärendet till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté för prövning.

9. Om en importerande part gör importen av en produkt till föremål för ett administrativt förfarande som syftar till att snabbt skaffa fram information om hur handelsflödet utvecklas och detta kan medföra att de problem som avses i denna artikel uppstår, ska den omgående underrätta Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté.

10. Skyddsåtgärder som antas enligt denna artikel ska inte omfattas av WTO:s bestämmelser om tvistlösning.

Kapitel 3 – Icke-tariffära åtgärder

Artikel 26 – Förbud mot kvantitativa restriktioner

Alla import- och exportförbud samt andra import- och exportrestriktioner för produkter med ursprungsstatus ska, med undantag för tullar och skatter samt avgifter enligt artikel 13, oavsett om de införts i form av kvoter, import- eller exportlicenser eller andra åtgärder, avskaffas vid ikraftträdandet av detta avtal. Inga nya sådana åtgärder får införas.

Bestämmelserna i denna artikel ska inte påverka tillämpningen av artiklarna 23 och 24.

Artikel 27 – Nationell behandling i fråga om intern beskattning och interna regleringar

1. Produkter med ursprungsstatus får varken direkt eller indirekt bli föremål för interna skatter och andra interna avgifter som är högre än dem som direkt eller indirekt tillämpas på likadana inhemska produkter. Parterna och de avtalsslutande Cariforum-staterna får inte heller på annat sätt tillämpa interna skatter eller andra interna avgifter så att inhemska produkter skyddas.

2. Importerade produkter med ursprungsstatus ska beviljas en behandling som inte är mindre förmånlig än den som beviljas för likadana inhemska produkter med hänsyn till alla lagar och andra författningar som rör försäljning, saluföring, köp, transport, distribution eller användning av dem på hemmamarknaden. Bestämmelserna i denna punkt ska inte utgöra ett hinder för tillämpning av differentierade interna transportavgifter som grundas uteslutande på ekonomisk användning av transportmedlen och inte på produkternas ursprung.

3. Ingen av parterna eller de avtalsslutande Cariforum-staterna får införa eller bibehålla någon intern kvantitativ reglering av blandning, bearbetning eller användning av produkter i bestämda kvantiteter eller proportioner vilken direkt eller indirekt kräver att en bestämd kvantitet eller proportion av någon produkt som är underkastad regleringen ska vara av inhemskt ursprung. Parterna och de avtalsslutande Cariforum-staterna får inte heller på annat sätt tillämpa interna kvantitativa regleringar så att den inhemska produktionen skyddas.

4. Bestämmelserna i denna artikel ska inte utgöra något hinder för utbetalning av subventioner enbart till inhemska producenter, inbegripet subventioner som härrör från inkomsterna av interna skatter eller andra avgifter, uttagna i enlighet med bestämmelserna i denna artikel, samt subventioner i form av statliga köp av inhemska produkter.

5. Bestämmelserna i denna artikel ska inte tillämpas på lagar och andra författningar, förfaranden och praxis rörande offentlig upphandling, vilken endast ska omfattas av bestämmelserna i kapitel 3 i avdelning IV.

6. Bestämmelserna i denna artikel ska inte påverka tillämpningen av artikel 23.

Artikel 28 – Exportsubventioner till jordbruket

1. Ingen av parterna eller de avtalsslutande Cariforum-staterna får införa något nytt subventionsprogram som är knutet till exporten eller höja några befintliga subventioner av detta slag på jordbruksprodukter avsedda för den andra partens territorium⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Vid tillämpningen av punkt 1 ska stödutbetalningar inom befintliga subventionsprogram som ändrats på grund av förändrade marknadsvillkor inte anses som något nytt subventionsprogram eller som någon subventionshöjning.

2. För de produkter som avses i punkt 3 och för vilka Cariforum-staterna har åtagit sig att avskaffa tullarna förpliktar sig gemenskapen att successivt avskaffa alla befintliga subventioner vid export av produkten i fråga till Cariforum-staternas territorium. Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté ska besluta hur detta successiva avskaffande ska gå till.

3. Denna artikel gäller för de produkter som omfattas av bilaga I i WTO-avtalet om jordbruk.

4. Denna artikel ska inte påverka Cariforum-staternas tillämpning av artikel 9.4 i WTO-avtalet om jordbruk eller artikel 27 i WTO-avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder.

Kapitel 4 – Tullar och handelslättnader

Artikel 29 – Mål

1. Parterna erkänner vikten av tullar och handelslättnader inom den växande världshandeln och för utvecklingen av handeln inom Cariforum-området och mellan parterna.

2. Parterna är överens om att stärka samarbetet på området för att se till att relevant lagstiftning och relevanta förfaranden, liksom relevanta förvaltningars administrativa kapacitet, uppfyller målen om effektiv kontroll och främjande av handelslättnader samt bidrar till att främja Cariforum-staternas utveckling och regionala integration.

3. Parterna anser att legitima mål om allmän ordning, inbegripet målen om säkerhet och bedrägeribekämpning, vid tillämpningen av detta kapitel inte får åsidosättas på något sätt.

Artikel 30 – Tullsamarbete och administrativt samarbete

1. För att se till att bestämmelserna i denna avdelning följs och för att målen i artikel 29 verkligen uppfylls ska gemenskapen och de avtalsslutande Cariforum-staterna

a) samarbeta och utbyta information i fråga om tullagstiftning och tullförfaranden,

b) utarbeta gemensamma initiativ på överenskomna områden,

c) när så är möjligt anta gemensamma ståndpunkter i internationella organisationer som arbetar med tullfrågor, t.ex. WTO och Världstullorganisationen (WCO),

d) främja samordning mellan närliggande myndigheter och organisationer.

2. Parterna ska ge varandra administrativt bistånd i tullfrågor i enlighet med bestämmelserna i protokoll II.

Artikel 31 – Tullagstiftning och tullförfaranden

1. Gemenskapen och de avtalsslutande Cariforum-staterna är överens om att deras respektive lagar, bestämmelser och förfaranden inom handel och tullar ska bygga på de internationella regler och standarder som gäller på tull- och handelsområdet, däribland de huvudsakliga beståndsdelarna i den reviderade Kyotokonventionen om förenkling och harmonisering av tullförfaranden, WCO:s standarder för att säkra och underlätta världshandeln, WCO:s uppsättning data och internationella konventionen om systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering (HS-konventionen).

2. Gemenskapen och de avtalsslutande Cariforum-staterna är överens om att deras respektive lagar, bestämmelser och förfaranden för handel och tullar ska grundas på följande:

a) Behovet att skydda och underlätta handeln genom att se till att lagstiftningen följs samt behovet att ge ytterligare lättnader för de näringsidkare som i hög grad följer gällande regler.

b) Behovet att se till att de krav som ställs på näringsidkarna är rimliga, icke-diskriminerande, skyddar mot bedrägeri och inte medför alltför stränga påföljder vid smärre överträdelser av tullbestämmelser eller tullförfaranden.

c) Behovet att använda en enda administrativ handling eller elektronisk motsvarighet i gemenskapen respektive inom Cariforum. Cariforum-staterna ska fortsätta sina satsningar på

detta så att det kan genomföras så snart som möjligt efter att detta avtal trätt i kraft. Tre år efter att avtalet trätt i kraft ska situationen gemensamt ses över.

d) Behovet att använda moderna tullrutiner, t.ex. riskbedömning, förenklade import- och exportförfaranden, kontroller efter frigörande och objektiva förfaranden för godkända näringsidkare. Förfarandena bör vara öppna, effektiva och förenklade, så att kostnaderna kan reduceras och förfarandena bli mer förutsebara för näringsidkarna.

e) Behovet av icke-diskriminering i fråga om krav och förfaranden vid import, export och transitering av varor, även om det godtas att sändningar kan behandlas olika utifrån objektiva riskbedömningskriterier.

f) Behovet av öppenhet. Därför är parterna och de avtalsslutande Cariforum-staterna överens om att inrätta ett system med bindande beslut i tullfrågor, särskilt om tulltaxeklassificering och ursprungsregler, i enlighet med bestämmelserna i de respektive rättsordningarna.

g) Behovet av successiv utveckling av system, bl.a. it-system, för att underlätta det elektroniska utbytet av uppgifter mellan näringsidkare, tullmyndigheter och andra närliggande myndigheter och organisationer.

h) Behovet att underlätta transitering av gods.

i) Öppna och icke-diskriminerande licensbestämmelser för tullombud samt att det inte ska krävas att man anlitar oberoende tullombud.

j) Behovet att undvika obligatorisk besiktning före skeppning eller motsvarande, utan att det påverkar parternas rättigheter och skyldigheter enligt WTO-avtalet om kontroll före skeppning. Parterna ska diskutera ärendet inom Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté, och kan därefter enas om att frångå möjligheten att använda obligatorisk besiktning före skeppning eller motsvarande.

3. För att förbättra sina arbetsmetoder och säkra att processerna är icke-diskriminerande, öppna och effektiva samt säkra deras integritet och att ansvar kan utkrävas, ska gemenskapen och de avtalsslutande Cariforum-staterna

a) vidta ytterligare åtgärder för att minska, förenkla och standardisera uppgifter och dokumentation,

b) när så är möjligt förenkla krav och formaliteter i fråga om frigörande och tullklarering av varor,

c) tillhandahålla effektiva, snabba, icke-diskriminerande och lättillgängliga förfaranden som gör det möjligt att överklaga tullens administrativa åtgärder, avgöranden och beslut som inverkar på importen, exporten och transiteringen av varor; eventuella avgifter ska stå i proportion till kostnaderna för överklagandeförfarandena, och

d) se till att de högsta integritetsstandarder upprätthålls, genom tillämpning av åtgärder som återspeglar principerna i de relevanta internationella konventionerna och instrumenten på detta område.

Artikel 32 – Förbindelser med näringslivet

Gemenskapen och de avtalsslutande Cariforum-staterna är överens om att

a) se till att all lagstiftning, alla förfaranden och avgifter samt när så är möjligt relevanta förklaringar görs allmänt tillgängliga, i möjligaste mån på elektronisk väg,

b) det behövs regelbunden dialog, och att dialogen sker i rätt tid, med näringsidkarna om lagstiftningsförslag som rör tull- och handelsförfaranden,

c) näringsidkarna när så är möjligt informeras i förhand om ny eller ändrad lagstiftning och nya eller ändrade förfaranden; parterna och de avtalslutande Cariforum-staterna ska göra relevant information av administrativ karaktär allmänt tillgänglig, t.ex. olika organs krav och införseliförfaranden, tullkontorens öppettider och rutiner i hamnar och vid gränskontrollstationer samt kontaktpunkter dit man kan vända sig med förfrågningar, för att underlätta för företagen att följa tullbestämmelserna och så att varorna inte blir fördröjda i onödan,

d) verka för samarbete mellan näringsidkarna och relevanta myndigheter, och se till att det råder sund konkurrens inom näringslivet, genom användning av objektiva och allmänt tillgängliga förfaranden, t.ex. samförståndsavtal, som knyter an till dem som offentliggörs av WCO,

e) detta samarbete också ska inriktas på att bekämpa olaglig verksamhet, bevaka medborgarnas trygghet och säkerhet samt på att samla in offentliga medel,

f) se till att de respektive tullbestämmelser och andra krav och förfaranden knutna till dessa följer bästa praxis och fortsätter att begränsa handeln så lite som möjligt.

Artikel 33 – Tullvärdeberäkning

1. Avtalet om tillämpning av artikel VII i allmänna tull- och handelsavtalet (Gatt) (1994) ska gälla för beräkning av tullvärde i handeln parterna emellan.

2. Parterna ska samarbeta med avsikten att få en gemensam syn på frågor som rör beräkning av tullvärde.

Artikel 34 – Regional integration

1. Parterna ska i största möjliga utsträckning främja regional integration på tullområdet och ska arbeta med att utveckla regionala tullbestämmelser, tullförfaranden och tullkrav i enlighet med internationella standarder.

2. Den särskilda kommitté för tullsamarbete och handelslättnader som anges i artikel 36 ska löpande bevaka tillämpningen av bestämmelserna i den här artikeln.

Artikel 35 – Samarbete

1. Parterna erkänner vikten av samarbete i fråga om åtgärder för tullar och handelslättnader för att uppfylla målen med detta avtal.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 7 är parterna överens om att samarbeta och stödja varandra bl.a. genom att

a) tillämpa moderna tullmetoder, t.ex. riskbedömning, bindande förhandsbesked, förenklade förfaranden för införsel och frigörande av varor, kontroller efter frigörande och metoder för företagsrevision,

b) införa förfaranden och rutiner som i görligaste mån återspeglar internationella bestämmelser och standarder inom tull och handel, även WTO-bestämmelser och WCO-instrument och standarder, t.ex. den reviderade Kyotokonventionen om förenkling och harmonisering av tullförfaranden och WCO:s standarder för att säkra och underlätta världshandeln, och

c) göra tullförfaranden och andra handelsförfaranden automatiserade.

Artikel 36 – Den särskilda kommittén för tullsamarbete och handelslättnader

1. Parterna är överens om att inrätta en särskild kommitté för tullsamarbete och handelslättnader som ska bestå av företrädare för parterna. Kommittén ska sammanträda vid en tidpunkt och med en dagordning som parterna kommit överens om på förhand.

Ordförandeskapet i kommittén ska rotera årsvis mellan parterna. Kommittén ska rapportera till Cariforum-EG:s handels- och utvecklingskommitté.

2. Kommittén ska

- a) övervaka tillämpningen och förvaltningen av bestämmelserna i detta kapitel,
- b) utföra de uppgifter och uppdrag som anges i protokoll I,
- c) utgöra ett forum för samråd mellan parterna med hänsyn till skyldigheterna enligt protokoll II,
- d) förbättra samarbetet och dialogen mellan parterna i tulltaxefrågor, tullagstiftning och tullförfaranden, ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor, ursprungsregler och administrativt samarbete, och
- e) behandla frågor som rör tekniskt bistånd.

Kapitel 5 – Jordbruk och fiske

Artikel 37 – Mål

1. Parterna är överens om att det grundläggande målet med detta avtal är att åstadkomma hållbar utveckling och att utrota fattigdomen i Cariforum-staterna, samt att på ett smidigt sätt successivt integrera dessa ekonomier i den globala ekonomin. Inom jordbruket och fiskerinäringen bör detta avtal bidra till att förbättra konkurrenskraften inom produktion, bearbetning och handel med jordbruks- och fiskeriprodukter – såväl inom den traditionella som inom den icke-traditionella sektorn – mellan parterna, i överensstämmelse med principen om en hållbar förvaltning av naturresurser.

2. Parterna erkänner den ekonomiska och sociala betydelsen av fiskerirelaterad verksamhet och användningen av Cariforum-staternas levande marina resurser, samt behovet att maximera dessa resurser när det gäller sådana faktorer som tryggad livsmedelsförsörjning, sysselsättning, minskad fattigdom, valutainkomster och fiskesamhällets sociala stabilitet.

3. Parterna medger att Cariforum-staternas fiske och marina ekosystem är komplexa, biologiskt variationsrika och ömtåliga, och att man vid nyttjandet bör ta hänsyn till dessa faktorer genom att verkligen skydda och förvalta fiskeresurserna och ekosystemen utifrån välgrundade vetenskapliga rön och den försiktighetsprincip som definieras i FAO:s uppförandekod för ansvarsfullt fiske.

4. Parterna anser att tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrade utkomstmöjligheter i jordbruks- och fiskesamhällena är avgörande inslag för att utrota fattigdomen och uppnå målet med en hållbar utveckling. De erkänner följaktligen behovet att undvika allvarigare störningar på Cariforum-staternas marknader för jordbruks-, livsmedels- och fiskeriprodukter.

5. Parterna är överens om att fullt ut beakta Cariforum-staternas olika ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och behov samt olika utvecklingsstrategier.

Artikel 38 – Regional integration

Parterna anser att integreringen av Cariforum-staternas jordbruks-, livsmedels- och fiskerinäringsgenom att kvarvarande hinder successivt undanröjs och det upprättas ett ändamålsenligt regelverk, kommer att bidra till att den regionala integrationen förstärks och målen för detta kapitel uppnås.

Artikel 39 – Understödjande åtgärder

Cariforum-staterna åtar sig att anta och tillämpa strategier och institutionella reformer så att målen i detta kapitel lättare kan uppnås.

Artikel 40 – Tryggad livsmedelsförsörjning

1. Parterna medger att undanröjandet av handelshinder mellan sig enligt detta avtal kan vara en stor utmaning för Cariforum-staternas jordbruks-, livsmedels- och fiskeproducenter samt konsumenter, och är överens om att samråda med varandra i dessa frågor.

2. Om efterlevnaden av bestämmelserna i detta avtal medför problem med utbudet av eller tillgången på livsmedel eller andra produkter som är avgörande för att trygga en avtalslutande Cariforum-stats livsmedelsförsörjning och om denna situation ger upphov till eller kan ge upphov till stora svårigheter för staten i fråga, får den avtalslutande Cariforum-staten vidta åtgärder i enlighet med förfarandena i artikel 25.7 b–d, 25.8 och 25.9.

Artikel 41 – Informationsutbyte och samråd

1. Parterna är överens om att utbyta erfarenheter, information och bästa praxis och att samråda om alla frågor som hänger samman med strävan att uppnå målen i detta kapitel och som är av betydelse för handeln mellan parterna.

2. Parterna är eniga om att dialog är särskilt viktigt på följande områden:

a) Utbyte av information om jordbruksproduktion, förbrukning och handel och om utvecklingen på de respektive marknaderna för jordbruks- och fiskeprodukter.

b) Främjande av investeringar i Cariforum-staternas jordbruks-, livsmedels- och fiskerinäringar, även småskalig verksamhet.

c) Utbyte av information om politik, lagar och andra författningar inom jordbruk, landsbygdsutveckling och fiske.

d) Diskussion om de politiska och institutionella förändringar som behövs som underlag för omvandlingen av jordbruks- och fiskerinäringarna samt utformningen och genomförandet av regionala åtgärder rörande jordbruk, livsmedel, landsbygdsutveckling och fiske i strävan att uppnå regional integration.

e) Åsiktsutbyten om ny teknik samt politik och åtgärder rörande kvalitet.

Artikel 42 – Traditionella jordbruksprodukter

1. Parterna åtar sig att hålla förberedande samråd om handelspolitiska förändringar som kan komma att påverka konkurrensläget för traditionella jordbruksprodukter – t.ex. bananer, rom, ris och socker – på gemenskapsmarknaden.

2. Gemenskapen ska sträva efter att behålla väsentligt förmånstillträde inom den multilaterala handelsordningen för dessa produkter med ursprung i Cariforum-staterna så länge detta är möjligt och se till att eventuella oundvikliga minskade förmåner införs successivt under en så lång tid som möjligt.

Artikel 43 – Samarbete

1. Parterna inser jordbruks-, livsmedels- och fiskerinäringarnas betydelse för Cariforum-staternas ekonomier och vikten av att samarbeta för att få till stånd en omvandling av dessa näringar, så att de blir konkurrenskraftigare, står bättre rustade att ta sig in på marknader av hög kvalitet och så att de ska kunna bidra till en hållbar utveckling för Cariforum-staterna. Parterna medger att man måste göra det lättare för jordbruks-, livsmedels- och fiskerinäringarna samt landsbygdsnäringarna att anpassa sig till de successiva förändringar som detta avtal medför, samtidigt som särskild hänsyn tas till verksamhet i liten skala.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 7 är parterna överens om att samarbeta och stödja varandra genom att

a) förbättra konkurrenskraften hos potentiellt lönsam produktion av jordbruks- och fiskeriprodukter, inom såväl traditionella som icke-traditionella exportnäringar, även

bearbetningsanläggningar i senare led i förädlingskedjan, genom innovation, utbildning, främjande av nätverk och annan stödverksamhet,

b) utveckla förmågan att marknadsföra exporten, inklusive att göra marknadsundersökningar, för handeln såväl mellan Cariforum-staterna som mellan parterna, att kartlägga möjliga förbättringar av infrastruktur för marknadsföring och transport, samt att kartlägga finansierings- och samarbetsmöjligheter för producenter och näringsidkare,

c) följa och anta kvalitetsnormer för tillverkning och saluföring av livsmedel, t.ex. normer för miljövänliga och i samhällshänseende sunda jordbruksmetoder samt ekologiskt odlade livsmedel och livsmedel som inte är genetiskt modifierade,

d) främja privata investeringar och offentlig-privata partnerskap inom potentiellt lönsam produktion,

e) förbättra näringsidkarnas förmåga i Cariforum-staterna att följa nationella, regionala och internationella tekniska standarder samt hälso- och kvalitetsstandarder för fisk och fiskeriprodukter,

f) bygga upp människors och institutioners vetenskapliga och tekniska kompetens, eller förbättra den kompetens som redan finns, på regional nivå för hållbar handel med fiskeriprodukter, även vattenbruk, och

g) föra den dialog som avses i artikel 41.

Kapitel 6 – Tekniska handelshinder

Artikel 44 – Multilaterala skyldigheter

Parterna bekräftar sitt åtagande att respektera de rättigheter och skyldigheter som fastställs i WTO:s avtal om tekniska handelshinder.

Artikel 45 – Mål

Målen med detta kapitel är att

a) underlätta varuhandeln mellan parterna samtidigt som parternas förmåga att värna om hälsan, säkerheten, konsumenterna och miljön upprätthålls och ökar i omfattning,

b) förbättra parternas förmåga att kartlägga, förebygga och undanröja onödiga hinder för handeln sinsemellan med hjälp av tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse som tillämpas av endera parten,

c) förbättra parternas förmåga att se till att man följer internationella standarder och varandras respektive tekniska föreskrifter och standarder.

Artikel 46 – Tillämpningsområde och definitioner

1. Bestämmelserna i detta kapitel ska tillämpas på tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse i den mening som avses i WTO:s avtal om tekniska handelshinder i den mån de påverkar handeln mellan parterna.

2. I detta kapitel ska definitionerna i WTO:s avtal om tekniska handelshinder gälla.

Artikel 47 – Regionalt samarbete och regional integration

Parterna är eniga om att det är viktigt med samarbete mellan nationella och regionala myndigheter som arbetar med standardisering, ackreditering och andra tekniska handelshinder för att underlätta handeln såväl inom regionerna som mellan parterna, samt den regionala integrationsprocessen överlag inom Cariforum, och åtar sig att samarbeta för detta.

Artikel 48 – Öppenhet och insyn

Parterna bekräftar sitt åtagande att tillämpa de bestämmelser om öppenhet och insyn som finns i WTO:s avtal om tekniska handelshinder. Dessutom ska parterna sträva efter att underrätta varandra i ett tidigt skede när de föreslår ändringar eller införande av tekniska föreskrifter och standarder som är av särskild betydelse för handeln mellan parterna.

Artikel 49 – Informationsutbyte och samråd

1. Parterna är överens om att när detta avtal börjar tillämpas provisoriskt utse kontaktpunkter för informationsutbyte enligt vad som fastställs i detta kapitel. Parterna enas om att låta informationsutbytet i så stor utsträckning som möjligt gå via regionala kontaktpunkter.

2. Parterna enas om att förbättra kommunikationen och informationsutbytet i frågor som omfattas av detta kapitel och särskilt i frågor om hur man lättare ska kunna följa varandras respektive tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse samt undanröja onödiga hinder för varuhandeln parterna emellan.

3. Om det uppstår ett särskilt problem med tekniska föreskrifter, standarder eller förfaranden för bedömning av överensstämmelse som skulle kunna påverka handeln mellan parterna ska parterna underrätta och samråda med varandra i ett så tidigt skede som möjligt för att enas om en gemensam lösning.

4. Parterna är överens om att underrätta varandra skriftligen om åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas för att förhindra import av en vara för att ta itu med ett hälso-, säkerhets- eller miljöproblem, så snart som rimligen är möjligt efter att beslutet fattats.

5. Parterna är överens om att kartlägga vilka produkter man ska utbyta information om för att gemensamt se till att produkterna uppfyller de tekniska föreskrifter och standarder som måste följas för att få tillträde till varandras marknader. Sådan information kan omfatta fastställande av kapacitetsbehov och förslag på hur behoven ska tillgodoses.

Artikel 50 – Samarbete i internationella organ

Parterna är överens om att samarbeta i internationella standardiseringsorgan, bl.a. genom att verka för att företrädare för Cariforum-staterna deltar vid mötena och i arbetet inom dessa organ.

Artikel 51 – Samarbete

1. Parterna anser att det är viktigt att samarbeta i frågor som gäller tekniska föreskrifter, standarder och bedömning av överensstämmelse för att uppnå målen med detta avtal.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 7 är parterna överens om att samarbeta och stödja varandra genom att

a) fastställa lämpliga rutiner för utbyte av sakkunskap, t.ex. lämplig utbildning för att säkra adekvat och långsiktig teknisk sakkunskap om relevant standardisering, metrologi, ackreditering, marknadsövervakning och organ för bedömning av överensstämmelse, särskilt inom Cariforum-området,

b) utveckla kunskapscentrum inom Cariforum för att bedöma varor innan de får tillträde till gemenskapsmarknaden,

c) utveckla företagens, särskilt Cariforum-företagens, kapacitet att följa lagstiftningen och uppfylla marknadens krav,

d) utveckla och anta harmoniserade tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse utifrån relevanta internationella standarder.

Kapitel 7 – Sanitära och fytosanitära åtgärder

Artikel 52 – Multilaterala skyldigheter

Parterna bekräftar sitt åtagande att respektera de rättigheter och skyldigheter som fastställs i WTO:s avtal om tillämpning av sanitära och fytosanitära åtgärder (nedan kallat *SPS-avtalet*). Parterna bekräftar också sina rättigheter och skyldigheter enligt Internationella växtskyddskonventionen (IPPC), Codex Alimentarius och Världsgesundhetsorganisationen för djurens hälsa (OIE).

Artikel 53 – Mål

Målen med detta kapitel är att

- a) underlätta handeln mellan parterna samtidigt som parternas förmåga att skydda växters, djurs och människors hälsa upprätthålls och ökar i omfattning,
- b) förbättra parternas förmåga att kartlägga, förebygga och minimera oavsiktliga avbrott i eller hinder för handeln mellan parterna till följd av åtgärder som krävs för att skydda växters, djurs och människors hälsa hos parterna,
- c) bistå Cariforum-staterna med att införa harmoniserade sanitära och fytosanitära åtgärder, bl.a. så att dessa åtgärder lättare kan få erkännande som likvärdiga med de åtgärder som finns inom gemenskapen,
- d) bistå Cariforum-staterna med att säkra överensstämmelse med gemenskapens sanitära och fytosanitära åtgärder.

Artikel 54 – Tillämpningsområde och definitioner

1. Bestämmelserna i detta kapitel ska tillämpas på sanitära och fytosanitära åtgärder i den mening som avses i *SPS-avtalet* i den mån de påverkar handeln mellan parterna.
2. I detta kapitel ska definitionerna i *SPS-avtalet* gälla.

Artikel 55 – Behöriga myndigheter

1. Parterna är eniga om att när detta avtal börjar tillämpas provisoriskt utse behöriga myndigheter som ska genomföra åtgärderna i detta kapitel. Parterna ska i god tid underrätta varandra om varje avgörande förändring i sina behöriga myndigheters uppbyggnad, karaktär och organisation samt uppdelningen av befogenheter myndigheterna emellan.
2. Parterna är eniga om att låta informationsutbytet om genomförandet av de åtgärder som avses i detta kapitel i så stor utsträckning som möjligt gå via ett regionalt organ som representerar de behöriga myndigheterna.

Artikel 56 – Regionalt samarbete och regional integration

1. Parterna är eniga om att det är viktigt med samarbete mellan nationella och regionala myndigheter som arbetar med sanitära och fytosanitära frågor, t.ex. de behöriga myndigheterna, för att underlätta handeln såväl inom regionerna som mellan parterna, samt den regionala integrationsprocessen överlag inom Cariforum.
2. I detta avseende är parterna eniga om vikten av att vidta harmoniserade sanitära och fytosanitära åtgärder såväl inom gemenskapen som mellan Cariforum-staterna och åtar sig att samarbeta för detta ändamål. Parterna godtar också att samråda med varandra för att nå bilaterala överenskommelser om erkännande av likvärdighet mellan vissa sanitära och fytosanitära åtgärder.
3. Om det inte finns några harmoniserade sanitära och fytosanitära åtgärder eller något erkännande om likvärdighet är parterna överens om att samråda om hur handeln kan underlättas och hur man kan undvika onödiga administrativa krav.

Artikel 57 – Öppenhet och insyn

Parterna bekräftar sitt åtagande att tillämpa de bestämmelser om öppenhet och insyn som finns i bilaga B till SPS-avtalet. Dessutom ska parterna sträva efter att underrätta varandra i ett tidigt skede när de föreslår ändringar eller införande av sanitära eller fytosanitära föreskrifter eller åtgärder som är av särskild betydelse för handeln mellan parterna.

Artikel 58 – Informationsutbyte och samråd

1. Parterna är eniga om att förbättra kommunikationen och informationsutbytet i frågor som omfattas av detta kapitel och som kan påverka handeln mellan parterna.

2. Om det uppstår ett särskilt sanitärt eller fytosanitärt problem som skulle kunna påverka handeln mellan parterna ska parternas behöriga myndigheter underrätta och samråda med varandra i ett så tidigt skede som möjligt för att enas om en gemensam lösning.

Artikel 59 – Samarbete

1. Parterna erkänner vikten av samarbete i fråga om sanitära och fytosanitära åtgärder för att uppfylla målen med detta avtal.

2. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 7 är parterna överens om att samarbeta och stödja varandra genom att

a) stärka den regionala integrationen och förbättra övervakningen, genomförandet och efterlevnaden av sanitära och fytosanitära åtgärder i enlighet med artikel 56, bl.a. genom utbildning och information för personer som arbetar med lagstiftning; offentliga och privata partnerskap kan stödjas för att uppnå dessa mål,

b) upprätta den struktur som krävs för utbyte av sakkunskap för att ta itu med frågor som rör växters, djurs och människors hälsa, samt utbildning och information för personer som arbetar med lagstiftning,

c) utveckla företagens, särskilt Cariforum-företagens, kapacitet att följa lagstiftningen och uppfylla marknadens krav,

d) samarbeta i de internationella organ som avses i artikel 52, bl.a. genom att verka för att företrädare för Cariforum deltar vid mötena i dessa organ.

Avdelning II – Investeringar, handel med tjänster och e-handel

Kapitel 1 – Allmänna bestämmelser

Artikel 60 – Syfte, tillämpningsområde och omfattning

1. Parterna och de avtalsslutande Cariforum-staterna, som bekräftar sina åtaganden enligt WTO-avtalet och har för avsikt att underlätta de avtalsslutande Cariforum-staternas regionala integration, hållbara utveckling och harmoniska och successiva integration i världsekonomin, fastställer härmed de åtgärder som krävs för en gradvis, ömsesidig och asymmetrisk liberalisering av investeringar och handel med tjänster samt för samarbete om e-handel.

2. Inget i denna avdelning ska tolkas som ett krav på privatisering av offentliga företag eller som några skyldigheter när det gäller offentlig upphandling.

3. Bestämmelserna i denna avdelning ska inte gälla för subventioner som parterna eller de avtalsslutande Cariforum-staterna beviljat.

4. I överensstämmelse med denna avdelning ska parterna och de avtalsslutande Cariforum-staterna behålla rätten att reglera och införa nya bestämmelser för att uppfylla legitima målsättningar.